

„שלוש נצחי הוא חלום, ואפילו לא חלום יפה... המלחמה מפתחת מידות יפות...”

(המשך מעמוד 20)

נאפוליון השלישי, ביטא את רוח המדינה כולה במכתב מפורסם: „שלוש נצחי הוא חלום, ואפילו לא חלום יפה. המלחמה היא חלק בלתי-ניפרד של הסדר העולמי של אלוהים. במלחמה מתפתחות המידות היפות ביותר של האדם: אומץ-לב והקרבה עצמית, נאמנות לחובה והתמסרות שאינה נעצרת על-סף מטרית החיים עצמם. אילמלא המלחמה, היתה החומרנות מצרפה את העולם.”

בימי הרייך השני, ערב מלחמת-העולם הראשונה, הגיעו הדברים לידי קאריקטורה. מנהלים כל-יכולים של מיפעל-ענק עמדו על כך שיפנו אליהם בלשון: „אדוני הסרן”, פרופסור רים מהוללים חתמו על מכתביהם בנוסח „סגן (מיל.)”.

רוב שירייה-העמדה הנוער היו מוקדשים לגבורה ולמתת. והעולם כולו התפקע בצחוק כאשר עברייני-מועד, שרצה לשים יד על טופס של דרכון, קנה מדים משור-משים של סרן, העמיד תחת פקודתו כיתה של חיילים שעברה ברחוב, וסע עימה לעירייה קופניק ואסר את כל חברי העירייה — מבלי שאיש יעז לפקפק בקדושת-המדים.

כאשר הביא פולחן-המלחמה לאובדנה של המכונה הצבאית הגרמנית במלחמת-העולם הראשונה, נשברה הרוח הפרו-סית וגלשה לתהום הזוועה.

מטורף אוסטרי, שהטיף למלחמה כ-ייצוד עליין לחיים, השתלט על המדינה הפרוסית-גרמנית ועל צבאה, הוביל את „הרייך השלישי” לסטאלינגראד ולאוש-חיץ.

חלק מהשראתו באה מן הרוחן האיי-טלקי, בניטו מוסוליני, שכתב באנציקלופדיה האיטלקית, בערך „הרוקטרינה של המשיוש”: „המלחמה בלבד מביאה את כל הכוחות האנושיים לשיא-התפתחותם, ומטביעה חותם של אצילות על העמים המחוננים במידות הטובות הדרושות כדי להביט בפניה.”

האורגיה

של „ישראל הצבאית”

בישראל של תשכ"ח, הרים פולחן-המלחמה את ראשו, לראשונה הוא היה עדיין רחוק מלהשתלט על המדינה. אך הוא הפך סכנה מוחשית. לא היתה זאת תולדה של המלחמה עצמה. אחרי הניצחון המרהים של שנת-הימים, שהיה צמוד להרדה העמוקה ש-קדמה לו, היתה התגובה הראשונה הפור-כה.

מייד אחרי המלחמה, הציפה את המדינה כמיהה עמוקה ל-שזום, ותקווה גדולה — נאיי-בית במקצת — כי הנה יבוא השלום מעצמו. האשלייה העי-תיקה ביותר בעולם, שאפשר לרכוש שלום בכוח החרב, ריחף עלי-פני המדינה כולה.

הכל סברו כי הניצחון — שייצר עיר מות ישיר עם ערביי פלסטין — מההה הזמנות היסטורית להידברות, להבנה, לכריתת ברית. אפילו אנשים כמו משה דיין נגרפו תחילה בורם זה, העמידו פני רודפי-שלום מושבעים.

הציבור האמין כי הנה תפתח ממשל-תו במיבצע גדול ליישוב הפליטים, ש-שתמש בהישגי הניצחון כדי לקנות

שלום, שתנצל את ניצוצות ההתפכחות שנדלקו בעולם הערבי.

אולם שלב זה עבר, סמוך לראש-השנה תשכ"ח החל שלב חדש.

זהו שלב של התייאשות מן השלום — והי-זילזול בשלום.

בלב רבים ניגנצה המחשבה: „בעצם, בשביל מה לנו השלום? מה הוא יתן לנו? רע לנו עכשיו?”

ומכאן רק צעד קטן להירהרר הבא: „טוב שאין שלום. כי כך נחזיק בכל מה שכבשנו.

ואם הערבים ימשיכו, יתנו לנו הזדמנות לכי-בוש עוד שטחים.”

והאשלייה הישנה: „אם נכבוש את עבר-הירדן, או את קאריה, או את דמשק, יתפכחו הערבים סוף-סוף ויעשו שלום.”

הסימנים של פולחן-המלחמה רבו מיום ליום. הציבור

ליצור הילה לכלי-הרג ומכשירי-השמדה, נחש-שבת לשיא הטעם הרע. בתשכ"ח היא היתה טבעית לגמרי.

אולי הסימפטום המבעית ביותר של המחלה היה גל מכתבי הקוראים שהופנו למערכות העיתונים, אשר תבעו את חידוש עונש-המהת במדינת-ישראל. כל פסיכולוג מת-חיל יודע כי הכמיהה לעונש-מוות היא תופעה טיפוסית ביותר של מופרעות נפשית קשה. בכל חברה יש מופרעים, גם בקרב האנשים השקטים היושבים בבתי-הם. אך כאשר מופרעים אלה הופכים את עצמם לדוברי-ציבור, ומתקבלים בתור שכאלה, הרי זה אות אופעה.

ישראל עשויה להיות שטחים — ולאבר-תוך כדי כך את נפשה.

המאורע המרגש ביותר

אלה היו סימפטומים חיצוניים, מפורקים, לחופעה עמוקה יותר. פולחן-המלחמה חדר עמוק יותר לגוף הלאומי.

בשטח המדיני החלו בולטות קבוצות ואגרי-דות, שעוד לפני שנתיים היו שייכות לשוליה-הטירוף.

איש כמו אורי-צבי גרינברג, שהטיף במשך שנים לפיזור הכנסת ולהקמת דיקטטורה צבאית, נתקבל כשותף רצוי ליוזמות מדיניות של נכבדי-המיסד. איש כמו ד"ר ישראל אלדד-שייב, המ-סיץ מזה שנים מסה של מלכות-ישראל הכוללת את עבר-הירדן, סוריה, לבנון ונתחם מצריים, סעודיה ועיראק. הפך דוברם הרישמי של איליהון ואלופים (מיל.).

הדבר סחף עימו את העמקי-נים, הזקוקים לבורחים. אנשים בעלי דיעה מתונה ושקולה גני-זו אותה, השמיטו בפומבי נאוי-מי תופים וחציצרות. הדמאוגי-נים למיניהם חילכו אימים על כל הבמות.

לוי אשכול, שנחשב כל השנים ליונה-שביונה, התנגד נמרצות אף ליישובו של פליט ערבי בשטחים המוחזקים. אף עסקן אחד מאנשי-השילטון לא העז לתת גיבוי למושל הצבאי, כשזה ביקש לס-לק מחברון את המתחלים שרימו אותו ושהפריעו לו במילוי תפקידו הקשה.

נוצר תקדים — שמו שמדבר בשם הלהט הלאומני הקיצוני ביותר עומד מעל לחוק, ואין החוק חל עליו.

אופייני לתהליך היה, שוב, משה דיין. דמותו המתונה של ראשית השנה נעל-מה בהדרגה, ומתחת למעטה זה נתגלה איש הדוגל בכוח-החרב כמכשיר שאין לו סייג. בנאום החשוב ביותר של תשכ"ח, בפני כינוס של נוער איחוד הקבוצות והקיבוצים ברמת-הגולן, השי-מע דברים שעלו על כל חלומות אנשי „ארץ-ישראל השלמה”, ואף של „מלכות ישראל”. הוא פיתח בו רעיון של התי-פשות-מתמדת, ללא כל גבול, דור אח-רי דור, כשכל דור כובש שטחים חד-שים, ומביא יהודים חדשים להתחלות בהם, בלי הגבלה של שטח וזמן, עד סוף כל הדורות.

דיין לא הסתפק בכך. בראיון בטל-וויזיה הבריטית, שהתפרסם בעיתון ידי-עות אחרונות ב-25 באוגוסט, לקראת סוף תשכ"ח, אמר דברים המזכירים את הפסוקים של מולטקה, דבריו של איש-הרואה במלחמה כמטרה בפני עצמה:

שאלה: מה יחסך למלחמה?

דיין: זהו הדבר המרגש והמרהים ביותר בחיים. זוהי חווייה נוראה ודרא-מיתית, אך מרשימה מאוד, יותר מכל דבר אחר בעולם. זה דבר איום ונורא, אך הוא מאפשר להבליט תכונות נפלאות ביותר, כמו גבורה, הקרבה עצמית, או חירוץ-נפש להצלת הזולת.

שאלה: האם אתה חש שהמלחמה משפיעה עליך כסטי-דיין (חייך והשיב); עמוטל לא טעמתי סם, ואפילו אינני שותה... המלחמה היא שיה ההתרגשות. אחרי הקרב אתה זוכר את המלחמה כמה שהיה המאורע המרגש ביותר בחיים. כמו, למשל, כשאתה זוזל לעבר סנק של האויב, ואתה יודע באותם רגעים שהבירה היא: „אתה או הוא.”

ובראיון אחר, עם מעריב, ערב יום-העצמאות, אמר דיין על חווי-שלום חתומים עם ארצות-ערב, כי לפי שעה הם יעלו במחיר גבוה מדי:

„אני מתפלל שדא נגיע ליום זה!”

המלכות של חולשת-האויב

מי שקיווה בראשית תשכ"ח כי פולחן זה הוא תופעה חולפת, ספיח בלתי-רצוי אך זמני של הניצחון המדהים, (המשך בעמוד 24)

זודעת אשר-הבסחון לנוער: דבר אליו במנקים ובמאוסים

הגרועים שהופקו בסיטונות — כל אלה הצטרי-פו לאורגיה של פולחן-המלחמה, בחווייה לארי-מית עליונה ובלעדית.

בעיתונות החלו מופיעים מאמרים חתומים בידי פלוני „סגן-אלוף (מיל.)”, כאילו הדגרה הצבאית מבטיחה עומק פסיכולוגי או רוחב-תפיסה מעבר לכושרו של אדם נורי-מאלי. אלופי-צה"ל, שהיו במשך כל השנים מקופחים מב-חינה חברתית וכלכלית, מצאו את עצמם — לא מעט לתמי-הונם ולא-ינחיתותם — אורחים מבוקשים בכל מסיבה, חביבי החברה הגבוהה, מועדפים בכל מישרה כלכלית וציבורית. בשלהי תשכ"ח התפרסמה בעיתונות מודעה של משרד-הביטחון. היא הראתה ילד תמים, כבן 10, מחזיק בידו צעצוע של טאנק. היא באה לפרסם „דען הנשק בעולם, המדרין הראשון בשפה העברית להכרת מטוסים, אוניות-מלחמה, טילים ושריון.”

עוד לפני שנתיים היתה מורעה כזאת, הבאה